

МОРШОВ МОДЕЛ

Моршов модел првобитно је садржавао **160** различитих елемената за посматрање часа, да би након експерименталне примене овај број елемената у инструментарију за посматрање часа био редукован на **40** елемената. Критерији од којих је аутор пошао у моделовању овог инструментарија су били следећи:

- 1) увежбавање посматрања и уношење појединих елемената у протокол не сме одузимати много времена.
- 2) Елементи морају бити садржајно јасно дефинисани и лако запамтиви.
- 3) У њима мора бити имплицирана повезаност са критеријима постигнућа у учењу.
- 4) Елементе треба евидентирати искључиво у фреквенцијама.

Применом ових критерија аутор је из шире листе избацио оне елементе који се ретко јављају, а задржао оне који су по учесталости и важности значајни, као што су: **1) вербално понашање** (дефинисање појмова, објашњење чињеница, наставних средстава, питања, примери, упути и сл.), **2) невербално понашање наставника** (уместо стајања, покрети, коришћење табле, записивање појмова и сл.), **3) учениково понашање** (шара, зева, дрема, игнорише наставника смеје се и сл.).

На основу листе елемената и утврђених критерија које је дао Морш могуће је утврдити различите модификоване листе за снимање успешности рада наставника и ученика на часу. Једну такву листу овде наводимо.

ЕВИДЕНТНА ЛИСТА ЗА ПОСМАТРАЊЕ УСПЕШНОСТИ НАСТАВНОГ РАДА НА ЧАСУ

Наставник: _____

Обележја активности наставника	Време – фреквенција						СВ
	0-5	5-10	10-15	15-25	25-35	35-45	
I ВЕРБАЛНО ПОНАШАЊЕ							
1. Најављује и образлаже циљ часа							
2. Образлаже и дефинише кључне појмове							
3. Објашњава чињенице							
4. Користи наставна средства и медије у описивању и образлагању појединих чињеница							
5. Постављање питања 5.1. Позива ученике, а затим поставља питања 5.2. Поставља питања, а затим позива ученика 5.3. Поставља питања целом одељењу							
6. По квалитету поставио је следећа питања: 6.1. Аперцептивно 6.2. Алтернативно 6.3. Једнозначно 6.4. Вишезначно 6.5. Каверзно 6.6. Концентрисано 6.7. Категорично 6.8. Развојно 6.9. Сложено 6.10. Сугестивно							

ОШ: _____

Обележја активности наставника	Време – фреквенција						CB
	0-5	5-10	10-15	15-25	25-35	35-45	
Одговори 7.1. Одговара на своје питање 7.2. Одговара на учениково питање 7.3. Даје пример 7.4. Даје упутства за рад							
II НЕВЕРБАЛНО ПОНАШАЊЕ НАСТАВНИКА							
1. Седи за столом и држи предавање							
2. Стоји испред одељења							
3. Стоји иза одељења (позади)							
4. Стоји са стране у одељењу							
5. Користи таблу за записивање кључних појмова							
6. Користи таблу у циљу давања прегледа, синтезе рада на часу							
7. Креће се по учионици							
8. Гестикулира рукама							
9. Даје поруке изразом лица							
III УЧЕНИКОВО ПОНАШАЊЕ							
1. Непажљив устаје са места (н)							
2. Шара, ради нешто друго на часу (ш)							
3. Зева, протеже се (з)							
4. Дрема (д)							
5. Игнорише наставника (и)							
6. Смеје се (с)							

Снимање учениковог понашања према утврђеним обележјима из наведених евидентних листа (непажљив, шара, ради нешто друго, зева, дрема, игнорише наставника, смеје се и сл.) означени под редним бројем IIII, може се вршити применом протокола у виду плана одељења, уписујући у план словне знаке за поједине облике понашања ученика који су у претходној листинаведени (н – непажљив, ш - шара и др.).

Протокол у виду плана одељења може бити коришћен и за снимање часа по неким другим вредносним обележјима, на пример у циљу праћења квалитета проверавања знања ученика.

За посматрање часа и снимање појединих дидактичко-методичких обележја могу бити сачињени и коришћени и многи други инструменти. Овде ћемо приказати још неколико примера. (Џарвисов и Фландерсов систем категорија, Витхалов модел, чек листа за снимање наставниковог питања у настави и сл.).